

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XVI. Alex. III. a Breare Ricardo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

cratur, sicut Simon Magus donum Dei pecuniâ voluit emere, ita nos venundare damnabiliter videmur. In Gallicana Ecclesia eandem corruptelam irrepisse constat ex privilegio Landerici concessio presbyteris consistentibus intra territorium monasterii sancti Dionysii Paris. ubi ita legitur: *Si necessitas eis fuerit, ex nostro, & successorum nostrorum Episcopatu sine pretio chrisma, & oleum suscipiant.* Et lib. 1. veter formul. ita habetur: *Chrisma annis singulis, si voluerint postulare, pro reverentia loci sine pretio concedat.* in alio Privilegio relato à Bignonio in notis ad ipsum caput 1. ita cavetur: *Ambianensis Ecclesia Episcopus in Dei nomine benedicat, & chrisma sacrum conficiat sine pretio, & annis singulis pro reverentia Sanctorum sine ullo pretio muneris causâ concedat.* Frustra autem hoc tot privilegii concederetur, nisi mos fuisset persolvere aliquod pretium pro chrismate, ut considerat Lemaitre lib. 2. de jurib. Episc. cap. 5. Unde variis canonicis Ecclesie PP. hanc corruptelam damnarunt, & aliquid recipi pro chrismate quolibet pretextu vetuerunt Concil. Barcinon. sub Recharredo can. 2. ibi: *Ut cum chrisma presbyteris diocesanis pro neophitis confirmandis datur, nihil pro liquoris pretio accipiatur.* Cabilon. sub Carolo can. 16. *Quidam fratres dixerunt, consuetudinis antiqua esse in eorum Ecclesiis, ut pro balsamo emendo ad chrisma faciendum, sive pro luminaribus, Ecclesia concinnandis binos, vel quaternos denarios presbyteri darent. Unde omnes statimus, sicut pro dedicandis basilicis, & dandis ordinibus nihil accipiendum est, ita etiam pro balsamo sive luminaribus emendis, nihil presbyteri chrisma accepturi dent.* Meldense can. 45. *Nemo Episcoporum, vel quilibet minister ecclesiasticus propter sacrum chrisma aliquid muneris accipiat, nec denarios, vel qualibet munuscula, quae per ministros Episcoporum inordinabiliter exigantur.* Aquisgran. 2. sub Ludovico, p. 1. c. 5. Emeritense can. 9. *Quisquis ab Episcopo sanctum in potestate presbyteris ad distribuendum tempore opportuno acceperit chrisma, nihil ab eis beneficii causâ tollere, aut petere presumat.* Oxoniense, can. 21. *Firmiter inhibemus, ne pro aliqua pecunia denegetur sepultura, vel baptismus, vel aliquod ecclesiasticum sacramentum, & c. absurdum esse judi-*

cantes, quod de cetero pro chrismate, vel oleo aliquid exigatur, cum toties hoc prohibitum esse reperitur. Synodus Romana in cap. final. 1. q. 3. cap. non satis, cap. in tantum, cap. ad nostram, de simonia. Illustrant Vicecomes de ritibus baptismi lib. 5. cap. 5. Bignonius in notis ad dist. cap. 1. veterum formul. Herrera in orig. divini officii, lib. 1. cap. 2. Suarez tom. 1. de relig. lib. 4. cap. 4. Bosquetus in notis ad Innoc. lib. 2. epist. 45. Sed in hac pretii acceptione quaerit Gibalinus de simon. 9. 12. consecr. 1. an simonia committatur. Et resolvit, propriè simoniam non dari, nec ut talem in praesenti improbari, sed tantum ad tollendam avaritiam, & simoniae suspicionem id prohibuisse Alexandrum: & ita concludit, chrisma esse materiam tantum simoniae ecclesiasticae. Sed cum PP. dicti Concilii Brachar. expressè talem exactiorem pretii, ut simoniam damnent; quia lato modo in chrismate contineri sacramentum dixerunt PP. Concil. Arelat. 4. can. 18. non audeam negare, simoniam propriè in praesenti dari, cum vendatur res consecrata ad conferendam Spiritus sancti gratiam principaliter, ut docuerunt PP. dicti Concilii Brachar. 2. Nec obstant si dicas, vas consecrata ad divina ministeria posse vendi absque labe simoniae, ut notavi supra in cap. indicatum; & probat Aravio in 99. moralibus, diff. 14. part. 2. art. 3. ergo similiter & chrisma, cum tantum contineat consecrationem ab Episcopo factam. Nam respondeo chrisma annexum esse spiritualibus in primo gradu; nam cum consecratio etiam resinanitas quodam modo officiat virtute supernaturali, ut docent D. Thomas 3. p. 9. q. 83, art. 3. ad 3. & 4. Turricremata in c. Ecclesiis de consecr. dist. 1. num. 2. Sotus in 4. dist. 13. quest. 2. art. 3. rectè fit, ut temporale illud balsamum, & oleum admixtum consecrationi, eo ipso censeatur annexum per confusionem, ac proinde nullo modo absque simonia vendi possit; in vasibus verò consecratis non est admixta consecratio ipsi argento, seu auro, sed tantum formae vasorum: & inde est, quod sublara forma evanescit consecratio. Sylvester in summa, verbo Calix. Quocirca sicut argentum, & aurum est separabile à consecratione, ita eius venditio nullam inducit simoniam.

CAPUT XVI.

Alex. III. a Breare Ricardo.

EX diligenti tua relatione nobis innotuit, quod G. Cant. Archidiaconus te multis promissionibus illexit, & quorundam Magistrorum virorum commotione, ac sollicitudine induxit, ut ei^b hominum faceres, & fidelitatem praestares, ita quidem, quod ipse tibi beneficium ecclesiasticum annis singulis exhibere deberet. Unde quoniam huiusmodi obligatio illicita satis, & contra salutis tuae, nec non & suae profectum existit, sicut tua discretio nequaquam ignorat, à nobis super hoc absolvi instantius, & suppliciter postulasti, adjiciens, quod ab eo deinceps nihil omninò beneficio constituto acciperes. Quocirca nos tuam in hac parte petitionem honestam, & favorabilem attendentes, te praefati^c Archiepiscopi hominibus, & fidelitate, praesertim cum hæc taliter praestita, ^d divinis, & ^e humanis legibus contraire noscantur, ex beati Petri, & nostra etiam auctoritate absolvimus, ita quod ab aliquo Episcopo, sive sacerdote discretio penitentiam inde condignam recipias, & Deo secundum ejus consilium studeas reconciliari. Verum ne aliqua propter hæc notâ, vel ^f infamiâ possis respergi, absolutionis nostrae litteras tibi duximus indulgendas, quibus contra latrantium morsus tutus, & praemunitus existas, & quas in testimonium indulgentiae nostrae valeas demonstrare.

NOTÆ

NOTÆ.

I. ^a **Reare.**) Ita legitur in prima collectione, *sub hoc titul. cap. 19.* Sed legendum esse *Barthol. Richardo.* jam notavit Ant. Augustin. in præfenti, & parum interest, quodnam ex his nominibus retineatur.

b **Hominium.** Homagium legitur in hac sexta collectione: quid autem intellit inter hominum, & homagium, infra dicemus.

c. **Archiepiscopi.**) Legendum est, *Archidiaconi*, ut habetur in hac sexta collectione.

d **Divinis.**) Quatenus simonia sit jure divino prohibita, & quibus in casibus, exposui supra in cap. cum in Ecclesia.

e **Humanis.**) *L. si quemquam. Cod. de Episcop. & cleric. authent. de sanctiss. Episcopis, circa principium, §. sed neque, collat. 9.*

f **Infamia.**) Infamiam incurrunnt quicumque sacrilega præsumptione ad ordines, vel dignitates ecclesiasticas se promoveri procurant: quam infamiae poenam irrogarunt Imperatores in *L. si quemquam. Cod. de Episcop. & cleric.* quæ extat, in cap. sane 25, quæst. 5. ubi ita sanxerunt: *Sanè si quis hanc sanctam, & venerandam Antistitis Sedem pecunia intervenitu subisse, aut si quis ut alterum ordinaret, vel eligeret, aliquid accepisse detegitur, ad instar publici criminis, & lese majestatis accusatione proposita, à gradu sacerdotii retrahatur: nec hoc solum deinceps honore privari, sed perpetua quoque infamia damnari decernimus, ut eos, quos per facinus inquinat, & equat, utrosque similis poena committetur. Eandem infamiae notam statuit Innocentius II. relatus in cap. si quis prebendas 1. quæst. 5. quibus decretis severior videtur Athalarici constitutio apud Cassiodorum lib. 9. Epist. 15. quæ insuper addit, ut notâ infamiae supersites, id est filios, & hæredes inurat.*

COMMENTARIUM.

2. **EX** hoc textu sequens communiter deducitur assertio: Pro spiritualibus assequendis homagium fieri non debet. Probant eam textus in cap. final. de R. I. cap. 2. cap. nimis, 30. de jurejur. Synod. Claramont. sub Urbano II. can. 17. Ne Episcopus, vel Sacerdos Regi, vel alicui laico in manibus laicorum fidelitatem faciant. Referunt Baronius anno 1095. Juretus ad epist. 190. Carnotens. Illustrant ultra congestos à Barbofa in præfenti, Citonius ad tit. de feud. & in cap. ex parte, de cleric. non resid. in 5. compil. Garcia de beneficiis, part. 1. cap. 2. Boëtius Epon. tom. 1. q. heroicarum, tit. de Regalibus, num. 96. Binsfeldius in præfenti, Roussellus lib. 2. hist. Pontif. jurisd. cap. 5. num. 26. P. Marcha lib. 8. concord. cap. 21.

3. Sed pro dubitandi ratione in præsentem assertionem ita insurgo: ut simonia committatur, debet dari aliquid pretio æstimabile pro re spirituali, ut pro diffinitionis expositione adduxi supra in c. 1. sed homagium per se non est pretio æstimabile. Ergo etsi illud præstetur pro beneficio ecclesiastico assequendo, simonia non committitur. Probatur minor ex c. final. de hereticis, ubi propter crimen hæresis homagium factum, seu præstitum illi qui in hæresim lapsus est, in fiscum non cadit, juxta textum in cap. vergentis eod. tit. igitur quia non continet quid pretio æstimabile. Augetur hæc dubitandi ratio ex eo, nam sive majores Ecclesiæ dignitates, sive minores attendamus, invenimus earum pos-

sessores Principibus, tam secularibus, quam ecclesiasticis homagium facere, cap. 2. de jurejur. cap. final. §. verum, de statu regul. lib. 6. cap. Romana §. debet, de appell. eod. lib. cap. gravamen, de excessibus Prælat. variis historicorum auctoritatibus probavi in dist. cap. 2. cap. nimis 30. de jurejur. & refert Roussellus lib. 2. cap. 5. num. 26. Ergo non injustè Archidiaconus Cantuariensis, cui de jure competeat institutionem corporalem, sive investituram in beneficiis ecclesiasticis dare, juxta tradita in cap. ea noscitur de instr. exigebat homagium ab ipso clerico, cui beneficium conferebat.

Quâ dubitandi ratione non obstante vera est præsens assertio, pro cuius expositione sciendum est; homagium esse adstrictionem servitutis factam Domino per pactionem promittente homine libero fidelitatem, ut variis auctoritatibus probant Vossius de vitis ferm. lib. 3. cap. 14. Hothomanus, & Verrucius de verbis feudilibus, verbo Homagium, Meursius in Glossario, eod. verbo, Pater Zerde in advers. cap. 44. Mattha de jurisd. p. 1. cap. 27. Idumay ad Innoc. III. lib. 3. Epist. 77. Cujus homagii, seu hominii forma nota est apud scriptores mediæ ætatis, videlicet juramento præstito per manuum porrectionem, & osculum Domini: quo ritu Tassilo Dux Bajoriorum se in fidem dedit Regi Pipino, ut refert Aymoinus lib. 4. cap. 64. ibi: *Illic & Tassilo Dux Bajoriorum cum primoribus gentis sue venit, & more Francico in manus Regis in vassaticum manibus suis semetipsum commendavit.* Sic etiam Boamundus Alexio Imperatori fidem exhibuit ad morem vassallorum. Willelmus Titius lib. 2. de bello sacro, cap. 15. Factus est Dominus Boamundus Imperatoris homo, fidelitate manualiter exhibita, & juramento præstito corporaliter, quale solent fideles Dominia suis exhibere: Varias formas constituendi hominis ligii commemorant Lælius Bisciola lib. 17. honorarum successiv. cap. 22. Gregorius Lopez in l. 25. tit. 16. part. 3. & l. 26. tit. 11. ead. part. Cophinus de dominio Franc. pag. 240. Dorleans ad Tacitum lib. 3. pag. 273. num. 3. alii apud Solorzanum tom. 2. lib. 2. cap. 23. num. 22. Inde feudatarii homines per manus, & sacramentum dicuntur à Carnotensi epist. 18. ibi: *igitur quamvis mei homines essent & per manum, & per sacramentum furiose & clamose sedem meam circumdederunt.* Homagium autem, seu hominium duplex est, ligium, & non ligium: ligium est, quod Regi, aut Imperatori nullo medio debetur, cujus meminerunt Continuator Aymoini lib. 4. cap. 54. ibi: *Vnde Rex cum magno exercitu Normanniam aggrediens, manu forti eam cepit, quam Henrico filio Comitis Andegavorum reddidit, & eum pro eadem terra in hominem ligium accepit.* Quare in Clem. Pastor alis. de re judicata, Rex Siciliæ dicitur homo ligius, & vassallus Ecclesiæ, Etiam hominium hoc ligium vocant fidei alligationem, seu ligantiam: Anselmus Cantuar. in epist. ad Ernulfum, lib. 3. epist. 90. ibi: *Si quis exigit ab aliquo monacho Ecclesiæ vestra sacramentum, aut fidei alligationem.* Et epist. 91. ad Gundulfum: *Nulla mine, nulla promissio, nulla assertio à religione nostra extorqueat aut homagium, aut jusjurandum, aut fidei alligationem.* Guillelmus Neubrig, lib. 2. cap. 37. ibi: *Occurrit et Rex Scotorum cum universis Regni sui Nobilibus, qui omnes in Ecclesia Beatissimi Apostolorum Principis Regi Anglorum, tanquam principali Domino, hominum cum ligantia id est solenni cautione standi cū eo, & pro eo contra omnes homines, Rege proprio præcipiente fecerunt.*

runt. Et Matthæus Paris de Henrico III. Rege Anglorum, *Gasconiam contulit Eduardo primo-genito filio suo; tamen sibi retinuit principali dominio, scilicet ligantiam.* Hominium non ligium est quando fidelitas promittitur inferiori Principi seculari, vel ecclesiastico, & excipitur persona Regis, vel alia similis. In utroque tamen sub iurejurando promittuntur fidelitas, obsequium, & servitium, ut probant Bosquetus *suprà*, Alteserra *de feud. cap. 8.* Cironius *ad tit. de feud.* ubi & nos, & *in cap. 2. cap. nimis, de iurejur.* Besoldus *tom. 1. polit. dissert. 2. cap. 2.*

5. *Traditur ratio decidendi.* Unde apparet jam ratio præsentis decisionis; nam cum homagium contineat in se præstationem obsequij temporalis, & subjectionis quasi servilis, ideo sine simoniæ labe pro assequendo beneficio ecclesiastico, seu alia re spirituali nullo modo fieri potest. Accedit, nam homagium promittitur, ut *suprà* probavi, in commodum, & utilitatem ejus, cui promittitur, cum efficiatur promittens ejus vassallus, obligeturque ad fidelitatem, obsequium, & servitium. Unde pro spiritualibus rebus acquirendis fieri non potest, quia munus, seu obsequium temporale pro spiritualibus dare, aut accipere, simoniacum est. Quare in præsentis specie clericus Archidiacono Cantuar. non tenetur ratione beneficii homagium præstare, & injustè Archidiaconus eum adegit ad tale homagium faciendum pro beneficio assequendo; & ideo Alex. III. talem promissionem nullam esse declaravit, cum simoniacam pravitatem contineret.

6. *Respondetur.* Nec obstat dubitandi ratio *suprà* adducta *ex cap. final. de heretic.* nam licet homagium afferat commodum temporale domino, cui fit, aut pro-

mittitur; non tamen commodum hoc ad fiscum pertinet, propter crimen hæresis à domino commissum; immò potius ab ejus obligatione vassalli liberantur in pœnam tanti sceleris. Si autem jus hoc in fiscum caderet, vassalli fierent deterioris conditionis, cum fiscus nunquam moriatur; & ita perpetuò illius vassalli essent. Nec obstat quod expendebamus *ex dict. cap. gravem,* cum similibus. Nam responderetur, quod est homagium, ac fidelitas promiscuè aliquando usurpentur, diversa tamen sunt; nam homagium est promissio obsequij, & servitii temporalis, ut *suprà* probavi; fidelitas verò præstatur cum quis promittit superiori servare reverentiam & fidelitatem à jure debitam, ut probavi *in cap. ego, de iurejur.* Unde homagium pro spiritualibus rebus assequendis præstari non potest: fidelitatis autem juramentum rectè exigi valet absque labe simoniæ, quia per eam promissio non obligatur ad munus, seu ad obsequium temporale præstandum, ad quod de jure non teneatur; & potius dignitati, quam personæ promittitur: quod procedit quando hoc juramentum præstatur pro dignitate, seu beneficio, pro quo talis fidelitas præstari solet; alias simonia committeretur, juxta communem hujus textus interpretationem; ut etiam committitur, si Prælati collator beneficii novas pactiones, aut gravamina addiderit, quibus jurantem gravare intendat, aut obligare valeat ad aliqua capitula, ad quæ nec jure, nec consuetudine recepta, approbataque teneretur; tunc enim sine dubio in præstatione fidelitatis simonia committitur. Hic annexenda sunt quæ de investituris adduxi *in cap. quisquis. de elect.*

CAPUT XVII.

Idem^a Strigon. Episcopo.

ETI quæstiones tuas de fervore religionis exurgere, & ex intimæ devotionis affectu, quem circa nos, & Ecclesiam habes, ad nostram cognitionem perferri nullatenus ignoremus; non tamen est tibi in his ultra, quàm oporteat, dubitandum: cum^b leges humanæ dicant, quod quidam tenui religione sacramenta etiam necessaria & legitima exhibere contemnunt: tenuem enim vocant religionem, quæ in talibus hæsit, ubi non est aliquatenus hæsitandum. Unde^c psalmista dicit: Trepidaverunt ubi non erat timor. In hoc autem, quod dilectus^f noster P. tituli S. Laurentii in Damaso presbyter Cardinalis, tunc verò sancti Eustachii diaconus, & Apostolicæ Sedis Legatus, pro electione tua, & ut pallium tibi deferret, ad partes illas accessit, & dilectus filius noster Alanus frater tuus, ejus præsciens necessitatem, eidem Cardinali equum unum, te penitus ignorante transmisit, quoniam per mare veniens nullas, aut paucas secum adduxerat equitaturas, te nullo modo timere oportet, cum in accipiendis, vel dandis muneribus tria sint maximè^d attendenda, personæ scilicet dantis; & recipientis, & muneris quantitas; qualitas personarum, & donationis tempus: ut à quo, & cui, videlicet, an à paupere diviti, vel è contrario, sive à divite locupleti datum fuerit, sollicitè consideremus. Estimationem muneris, & donationis tempus attendimus, cum magni, vel minoris pretii res data existat, & an instante necessitate seu alio tempore conferatur, diligentius inspiciamus. Quibus siquidem studiosius inquisitis, in præscripta quæstione tua nihil reprehensione dignum invenimus: quod sollicitudini tuæ in sequentibus manifestius apparebit. Si enim prædictorum Cardinalis, & fratris tui personarum qualitatem certa consideratione pensamus, non fuit magnum ab eodem fratre tuo Cardinali equum unum transmitti, quem etiam joculari non petenti vir tantus, & tam abundans donavit. Verùm sit temporis necessitatem perpensimus, non aliâ intentione hoc constat factum fuisse, quàm ut Cardinali